

PRAVOKATOR

Підбірка успішних практик

адвокатів та працівників системи
надання безоплатної правової допомоги
з трудового права

ЧАСТИНА 1

**Підбірка успішних практик
адвокатів та працівників системи надання
безоплатної правової допомоги з трудового права**

**Частина 1
2022 рік**

Вітання від мережі правових клубів PRAVOKATOR!

Правові клуби «PRAVOKATOR» - це перша комунікаційна платформа серед державних установ, створена в системі безоплатної правничої допомоги для навчання та професійного розвитку персоналу системи БПД, правничої спільноти та інших зацікавлених сторін.

Команда правових клубів постійно проводить навчальні заходи та розробляє корисні матеріали з метою підвищення якості наданої правової допомоги, а також розвитку працівників центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Ця підбірка створена з метою узагальнення наявного успішного досвіду системи безоплатної правової допомоги та поширення кращих практик у сфері надання правової допомоги з трудового права.

Пропонуємо ознайомитись із прикладами звернень клієнтів до центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. У підбірці адвокати та працівники системи надання безоплатної правової допомоги поділились своїми порадами щодо того, як можна вирішити проблему клієнта та відновити порушені права у судовий або позасудовий спосіб.

ЗМІСТ:

Стягнення заборгованості по заробітній платі та середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні та вихідної допомоги при звільненні **4**

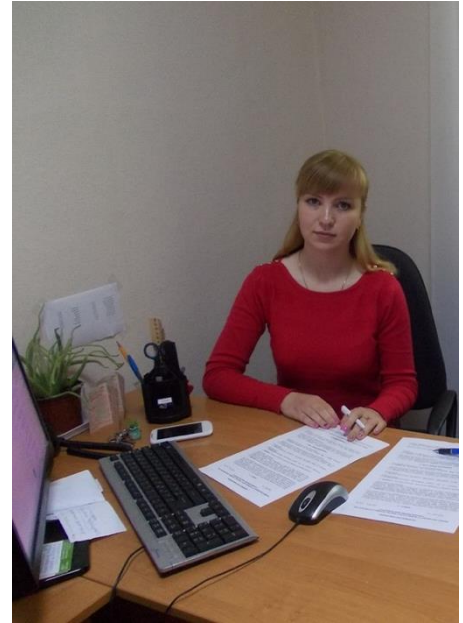
Стягнення середнього заробітку за весь час затримки заробітної плати по день фактичного розрахунку..... **7**

Захист права працівника на нарахування заробітної плати виплаченої у натуральній формі, нарахування єдиного соціального внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування..... **9**

Поновлення на роботі, стягнення заробітної плати і відшкодування моральної шкоди..... **11**

Стягнення заборгованості по заробітній платі та середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні та вихідної допомоги при звільненні

Мудревська Яна Михайлівна,
завідувач сектору "Талалаївське бюро правової
допомоги" Ніжинського місцевого центру з надання
БВПД.

Фабула справи:

01.04.2016 клієнта прийнято на роботу до філії "Срібнянський райавтодор" ДП "Чернігівський облавтодор" ВАТ "ДАК "Автомобільні дороги України" на посаду дорожнього робітника 3 розряду.

30.07.2021 його звільнили у зв'язку з скороченням штату на підставі п.1 ст. 40 КЗпП України. При звільненні не виплатили вихідну допомогу у розмірі не менше середнього місячного заробітку та заробітну плату червень 2021 року та липень 2021 року на загальну суму 10343,28 грн.

02.08.2021 клієнт прийнятий на роботу до філії "Прилуцька дорожньо-експлуатаційна діляниця" ДП "Чернігівський облавтодор" ВАТ "ДАК "Автомобільні дороги України" на посаду дорожнього робітника по 3 розряду ДРП Талалаївка.

21.06.2022 його звільнено з займаної посади на підставі п.1 ст.36 КЗпП України. При звільненні нараховано, але не виплачено заробітну плату з 01 вересня 2021 року по 21 червня 2022 року.

Філія "Прилуцька ДЕД" ДП "Чернігівський облавтодор" ВАК "ДАК "Автомобільні дороги України" є правонаступником філії "Срібнянський райавтодор".

Вирішення питання:

Заборгованість із заробітної плати без врахування податків та інших обов'язкових платежів, що стягуються з доходів громадян, згідно з копією довідки філії "Прилуцька дорожньо-експлуатаційна діляниця" ДП "Чернігівський облавтодор" ВАТ "ДАК "Автомобільні дороги України" про заробітну плату від 07.07.2022 № 32 складає 75 446,40 (сума нарахованої

заробітної плати з 01 червня 2021 року по 21 червня 2022 року) - 7132,22 (сума виплаченої заробітної плати за серпень та вересень 2021 року) = 68314,18 (шістдесят вісім три чотирнадцять) грн 18 коп.

Розрахунок вихідної допомоги при звільненні у 2021 році:

заробітна плата за травень 2021 року - 5038,06 грн,

за червень 2021 року - 5021,22 грн

5021,22 грн. + 4995, 08 грн. (5038,06 грн -42,98 грн (компенсація втрати частини заробітку) оскільки для розрахунку не враховується компенсація втрати частини заробітку відповідно до пп. л п.4 Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою КМУ від 08.02.1995 №100)

=10016,3 грн (відповідно до копії відповіді філії “Прилуцька дорожньо-експлуатаційна дільниця” ДП “Чернігівський облавтодор” ВАТ “ДАК “Автомобільні дороги України” про заробітну плату від 12.08.2022 №45)

Кількість робочих днів у травні 2021 року -18, у червні 2021 року - 20.
18+20 = 38

10016,3 : 38 =263, 59 грн (середньоденна заробітна плата)

38 : 2 = 19 (середньомісячна кількість робочих днів)

263,59 x 19 =5008,21 (п'ять тисяч вісім) грн 21 коп (середньомісячна заробітна плата, вихідна допомога при звільненні за 2021 рік).

З метою захисту прав клієнта фахівчиня місцевого центру підготувала позов до Талалаївського районного суду про стягнення заборгованості по заробітній платі та середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні та вихідної допомоги при звільненні.

Нормативна база:

- [Конституція України](#), стаття 43;
- [Кодекс законів про працю України](#), частина перша статті 44, частина перша статті 47, стаття 116, частина перша статті 117;
- [Цивільний процесуальний кодекс України](#), частина перша статті 28, стаття 430;
- [Закон України “Про судовий збір”](#) пункт 1 частини першої статті 5;
- [Закон України «Про оплату праці»](#), стаття 15;
- [Порядок обчислення середньої заробітної плати](#), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 р. N 100, пункт 4.

Судова практика:

[Постанова Пленуму Верховного Суду України](#) №9 від 06.11.1992р. «Про практику розгляду судами трудових спорів», пункт 32.

Посилання на рішення суду:

[Рішення Талалаївського районного суду Чернігівської області від 02 листопада 2022 року у справі 747/195/22](#)

Стягнення середнього заробітку за весь час затримки заробітної плати по день фактичного розрахунку

Звада Оксана Андріївна,
головний юрист сектору “Білоцерківське бюро правової допомоги” відділу безоплатної правової допомоги Білоцерківського місцевого центру з надання БВПД.

Фабула справи:

Клієнтка Білоцерківського місцевого центру з надання БВПД по 30.05.2018 року працювала на посаді оператора з перезарядження транспортних систем в ТОВ “Інтер-ГТВ”. Згідно з наказом № 109-к від 30.05.2018 року клієнтку звільнено з посади відповідно до ч. 3 ст. 38 КзПП України.

Вирішення питання:

Центром встановлено належність особи до суб'єкта права на безоплатну вторинну правову допомогу та призначено представника - працівника центру, Ксенію Зваду. Юристкою зібрано доказову базу та підготовано позовну заяву до суду.

Фахівчиня Білоцерківського місцевого центру з надання БВПД встановила, що всупереч вимогам ч.1 ст. 47, ч.1 ст. 116 КзПП України роботодавцем не було виплачено в день звільнення клієнтки з роботи усі належні до виплати кошти, а саме 81 716 грн 67 коп.

Враховуючи невиплату належних сум при звільненні у строк встановлені трудовим законодавством, роботодавець зобов'язаний виплатити працівникові заробіток за весь час затримки. Про нараховані суми, належні працівникові при звільненні, власник або уповноважений ним орган повинен був письмово повідомити працівника перед виплатою зазначених сум.

Роботодавець у відповідності до вимог діючого законодавства не провів з клієнткою повний розрахунок зі сплати нарахованої заробітної плати, вихідної допомоги при звільненні та компенсацію за невикористані дні відпустки, що становить у загальному розмірі 81 716 грн 67 коп. Сама по собі відсутність коштів у роботодавця не виключає його відповідальності.

Суддею Білоцерківського міськрайонного суду винесено рішення рішення, яким позовні вимоги клієнтки задоволено у повному обсязі.

Нормативна база:

- [Кодекс законів про працю України](#), статті 38, 47, 83, 116, 117, 233;
- [Цивільний процесуальний кодекс України](#), статті 4, 5, 19, 23, 27, 175, 184, 263;
- [Закон України «Про відпустки»](#), стаття 24.

Судова практика:

[Пленум Верховного Суду України](#) від 24.12.1999 року №13 “Про практику застосування судами законодавства про оплату праці”.

Посилання на рішення суду:

[Рішення Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 25 серпня 2020 року у справі № 357/3162/20](#)

Захист права працівника на нарахування заробітної плати виплаченої у натуральній формі, нарахування єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Соколенко Ольга Василівна,
завідувач сектору "Великоолександрівське бюро правової допомоги" Бериславського місцевого центру з надання БВПД

Фабула справи:

Клієнтка перебувала у трудових відносинах та отримувала по день звільнення заробітну плату у натуральній формі. Після припинення трудових відносин вирішила стати на облік у центр зайнятості, куди потрібно було подати довідку про нарахування єдиного соціального внеску за формою ОК-05.

При ознайомленні з даними довідки, клієнтка виявила, що протягом десяти місяців роботодавцем не сплачувався за неї єдиний соціальний внесок, тобто працівник втрачала страховий стаж та пов'язані з цим соціальні виплати, зокрема, і право на оформлення, призначення та виплату у відповідному розмірі сум пенсій.

У свою чергу роботодавець вказував, що нарахування не проводилися, бо робота на підприємстві була припинена у зв'язку з введенням карантину.

Вирішення питання:

Так як обов'язковою передумовою перерахування єдиного соціального внеску до бюджету є нарахування роботодавцем заробітної плати та її відображення в бухгалтерському обліку, фахівчицею Бериславського місцевого центру з надання БВПД була складена позовна заява з вимогами про зобов'язання здійснення нарахування заробітної плати виплаченої у натуральній формі, нарахування єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Доказами по справі слугували:

- трудова книжка,
- форма ОК-05,
- відомості про суми виплачених доходів та утриманих податків.

Нормативна база:

- [Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#), статті 1, 16;
- [Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»](#), пункту 1 частини першої статті 7;
- [Закон України «Про оплату праці»](#), частини восьма статті 9.

Посилання на рішення суду:

[Рішення Великоолександрівського районного суду Херсонської області від 07 вересня 2021 року по справі № 650/488/21](#)

Поновлення на роботі, стягнення заробітної плати і відшкодування моральної шкоди

Єлов Віталій Андрійович,
адвокат, який співпрацює з Луцьким
місцевим центром з надання БВПД

**Світлицька Зоряна
Олександрівна,**
головний юрист Луцького
місцевого центру з надання БВПД

Фабула справи:

Ліщук Валентина Віталіївна, з 15.03.1990 року до дня незаконного звільнення працювала у комунальному підприємстві «Луцький клінічний пологовий будинок» (займана посада на час звільнення - завідувач пральні апарату управління).

12.03.2020 року директором комунального підприємства видано наказ № 34-ОД «Про внесення змін до структури та штатного розпису підприємства», в якому наказувалось: скоротити ліжковий фонд підприємства, вивести зі штатного розпису 77,75 штатних одиниць та затвердити структуру та чисельність підприємства, ввести в дію з 16 травня 2020 року штатний розпис з урахуванням вище зазначених змін.

Також, 12.03.2020 року видано наказ № 34-ОД «Про скорочення штату працівників», пунктом 1 якого наказано з 16.05.2020 року внести зміни до штатного розпису та скоротити 1.0 посаду завідувача пральні апарату управління, та 5.0 посад машиніста з прання та ремонту спецодягу ГОЧ та інші посади.

13.03.2020 року завідувача пральні Луцук В. В., вручено попередження про те, що 16.05.2020 року її посада підлягає скороченню, а працівники звільненню відповідно до п. 1 ст. 40 КЗпП України.

15.05.2020 року директором комунального підприємства видано наказ № 303-ОС (розпорядження) про припинення трудового договору (контракту), яким наказано звільнити Ліщук Валентину Віталіївну в зв'язку із скороченням штату працівників.

Відповідно до ст. 42 КЗпП України при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці переважне право на залишення на роботі надається працівникам з більш високою кваліфікацією і продуктивністю праці.

При рівних умовах продуктивності праці і кваліфікації перевага в залишенні на роботі надається, серед інших: працівникам з тривалим безперервним стажем роботи на даному підприємстві, в установі, організації.

Однак, в порушення вимог ст. 42 КЗпП при звільненні не було проведено оцінку продуктивності та кваліфікації позивачки в порівнянні з іншими працівниками, а при однаковій продуктивності і кваліфікації з іншими працівниками не було оцінено моє переважне право на залишення на роботі як працівника, який має тривалий безперервний стаж роботи на даному підприємстві.

Крім того, 19.05.2020 року, через 4 дні після звільнення позивачки, наказом № 68 ОД внесено зміни до штатного розпису з 19.05.2020 року та введено 3,0 посади машиніста із прання та ремонту спецодягу господарсько-обслуговуючої частини. 20.05.2020 року видані накази № 327-ос, 328-ос, 329-ос про прийняття з 21.05.2020 року на посаду машиніста із прання та ремонту спецодягу Висоцької Л. С., Мазепи О. А., Кухарчук С. В. згідно з поданими заявами від 20.05.2020 року, які до цього працювали та були звільнені за п. 1 ст. 40 КЗпП.

Однак, попри переважне право позивачки на прийняття на роботу не було повідомлено про відкриття даних вакантних посад.

Це підтверджується і результатами перевірки управління Держпраці у Волинській області, викладеними у листі від 25.08.2020 року № Л-134/1-3/04-06.

Так, в даному листі зазначено, що в порушення вимог ст. 42-1 КЗпП України будь-які документи, які б засвідчували повідомлення Ліщук В. В. про наявність вакантних посад, та пропонували укладення нового трудового договору, на інспекційне відвідування не представлено, хоча переважне право на укладення трудового договору відповідно до ст. 42 КЗпП України надається (п. 2-пп.3 працівникам з тривалим безперервним стажем роботи на даному підприємстві) Ліщук В. В., яка працювала з 15.03.1990 року.

Даним листом також зазначено, що стаж роботи Кухарчук С. В. на даному підприємстві нараховується з 04.09.1992, Мазепи О. А. - з 01.09.1995, Висоцької Л. С. - з 18.10.2001 р.

Таким чином, на роботу були прийняті особи, щодо яких у позивачки було переважне право на залишення на роботі.

Вирішення питання:

Звернення до суду із позовною заявою про поновлення на роботі, стягнення заробітної плати і відшкодування моральної шкоди.

Як вбачається з наказу № 34-ОД від 12 березня 2020 року «Про скорочення штату працівників» скорочено 1 посаду завідувачки пральні апарату управління та 5 посад машиністів із прання та ремонту спецодягу ГОЧ, а відповідно до наказу № 68-ОД від 19 травня 2020 року введено 3 посади машиніста із прання та ремонту спецодягу ГОЧ.

У наказі «Про зміни до штатного розпису» № 68-ОД з 19 травня 2020 зазначено, що 18 квітня 2020 року Комунальне підприємство «Луцький клінічний пологовий будинок» через авторизований електронний майданчик оприлюднило в електронній системі закупівель інформацію про закупівлю код ДК 021:2015:98310000-9 Послуги з прання і сухого чищення (Послуги прання). В травні 2020 року закупівля вказаної послуги була визнана самим підприємством економічно не вигідною, тому вона була відмінена. Керівництвом підприємства прийнято рішення про необхідність створення умов для здійснення прання на самому підприємстві.

Відповідно до відомостей з електронного майданчика закупівель «Prozorro» закупівля за кодом ДК 021:2015:98310000-9 Послуги з прання і сухого чищення (Послуги прання), розміщена на майданчику Луцьким клінічним пологовим будинком, відмінена 6 травня 2020 року.

Таким чином, до дати звільнення Відповідач (комунальне підприємство) знав про майбутні зміни в штатному розкладі, зокрема про те, що для обслуговування власної пральні знадобиться персонал. Крім того, підготовка видання наказу «Про зміни до штатного розпису» № 68-ОД мала б передбачати визначення Відповідачем потреби у введенні нових штатних одиниць.

Тож власником не виконано покладений на нього законом обов'язок ознайомити з усіма існуючими вакансіями на підприємстві і зокрема з інформацією, що штатна посада, яку обіймала Клієнтка, була передбачена і в новому штатному розкладі підприємства, на який звертає увагу Верховний Суд у справі № 316/969/16-ц.

Таким чином, зміни, що відбулися не стосувалися істотних змін умов праці, оскільки для прання спецодягу вводилися ті ж посади, які було скорочено. Однак, клієнтку, завідувача пральні, було скорочено без врахування вищої кваліфікації, аніж машиніст із прання та ремонту спецодягу. Натомість про наступне відкриття набору на ці посади клієнтку повідомлено не було, а було повідомлено менш кваліфікованих працівників.

Зазначені відомості свідчать про те, що в організації виробництва та праці не передбачалися такі реальні зміни, які б були підставою для звільнення

працівників у зв'язку із скороченням штату, а не переведення на нові посади, передбачені новим штатним розписом з врахуванням переважного права на залишення на роботі особи з вищою кваліфікацією.

Відповідно до довідок про розмір заробітної плати, наданих клієнткою було складено орієнтовний розрахунок суми заробітної плати за час вимушеного прогулу, що підлягає стягненню з комунального підприємства і становить 31969,84 грн.

18 листопада 2021 року Волинський апеляційний суд залишив без задоволення апеляційну скаргу Комунального підприємства «Луцький клінічний пологовий будинок»

Отже, клієтка була поновлена на посаді, було стягнуто середній заробіток за час вимушеного прогулу та відшкодувано моральну шкоду.

Нормативна база:

- [Кодекс законів про працю України](#), п.1 статті 40, ч.3 статті 49-2, стаття 233, ч.1, 2 статті 235, стаття 237-1;
- [Цивільний кодекс України](#), стаття 23.

Судова практика:

- [Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами трудових спорів»](#), п. 19;
- [Постанова Верховного Суду від 21.05.2020 р. у справі № 316/969/16-ц](#) (провадження № 61-38003св18);
- [Постанова Верховного Суду по справі № 824/3229/14-а від 31.01.2018 р.](#);
- [Постанова Пленуму від 31 березня 1995 року №4 «Про судову практику в справах про відшкодування моральної \(немайнової\) шкоди»](#), п.9;
- [Рішення Європейського суду з прав людини від 26.06.2014](#) у справі «Суханов та Ільченко проти України» (Заяви №68385/10 та №71378/10);
- [Рішення Європейського суду з прав людини від 14.10.2010](#) у справі «Щокін проти України» (Заяви №23759/03 та №37943/06);
- [Рішення Конституційного суду від 07.10.2009](#) №25-рп/2009.

Посилання на рішення суду:

[Рішення суду Луцького міськрайонного суду Волинської області \(I інстанція\).](#)

[Постанова Волинського апеляційного суду](#)

Слідкуйте за анонсами та новинами мережі правових клубів PRAVOKATOR:

- Сайт мережі правових клубів PRAVOKATOR:
<https://pravokator.club/>
- Платформа дистанційного навчання системи надання
безоплатної правової допомоги:
<https://academy.legalaid.gov.ua/>
- Сторінки мережі правових клубів PRAVOKATOR у мережі
[Facebook](#) та [Instagram](#)
- YouTube канал [PRAVOKATOR](#)

© 2022 PRAVOKATOR Усі права захищено.

Над створенням підбірки працювали фахівчині правового клубу
PRAVOKATOR.Київ Ірина Осійчук та Катерина Середенко.